UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Rare Book Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and other intellectual property rights associated with the materials in its collection and makes good faith efforts to locate copyright owners. According to the Library's knowledge, the Library may make this title publicly available for reasons including but not limited to: the title is in the public domain or the title is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

№ 13 2r
£.2693
11
325

ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ

THE TIMES

LONDON SATURDAY JUNE 1 1946

Basler Nachrichten

Abendblatt

Finanz- und Handelsblatt

JOURNAL DE GENÈVE

NATIONAL, POLITIQUE ET LITTÉRAIRE

FONDÉ EN 1826

Jeudi 7 Février 1946

RES PUBLICA

ÉTUDES ET CHRONIQUES
DE POLITIQUE INTERNATIONALE

IV

Neue Zeit

Organ der Sozialistischen Partei Steiermarks

Graz, Sonntag, 12. Mai 1946

Dziś 6 stron Cena 2 zł

ŻYCIE WARSZAWY

PISMO CODZIENNE

Nr 135 (564) Warszawa, Piątek, 17 maj 1946 r. Rok III

TRZEZWA OCENA

Konferencja Wielkiej Czwórki odroczona

Wznowienie obrad 15 czerwca

50 milionów ton węgla
dają już rocznie
kopalnie polskie

Перемога західніх держав над німецько-гітлерівським імперіялізмом, добута в важких змаганнях шостирічної війни, не принесла сподіваних успіхів, не поклала трівких підвалин для світового мира.

Вправді, пройшов уже рік, як з великої арени війни зійшли „головні артисти“, полишаючи „меншим“ докінчувати за лаштунками дрібні ролі, але загал глядачів, як і з побідників, так і з побіджених уперто домагається кінцевого акту. Не помагають ні засідання Організації Об'єднаних Народів, ні тим паче всякі з'їзди, наради й т. зв. „Мирові Конференції“.

Світ, хоча втомлений страхіттями недавньої війни, домагається її знову.

Політичний горизонт, замість прояснюватися, затемнюється все більше, куди гірше, як перед сьоми роками. А ситуація західніх побідників являється гіршою, як у 1941 році. Про положення інших малих держав, чи народів не доводиться й говорити.

У 1941 році, перед вибухом війни Німеччини з СССР., Англія, віддавши часово на поталу гітлерівським полчищам західню, південну і середню Европу, розважно приготовлялася до рішальної розправи з ворогом, а пок. президент Рузвельт, калькулював і розчислював повне озброєння Америки на літо 1942 року.

Сьогодні західня Европа звільнена, але цілий Схід, південна Европа й половина середущої „звільнені“ новим імперіялістом, творять східний блок. Грізне положення на Балканах, в Азербайджані, на Далекому Сході, зміцнюване танками й літаками (Made in USA — дарунок для союзника проти німців на підставі „ленд-лізу“), загрожує безпосередньо пануванню Англії на Середземному Морі, в Єгипті й Індіях, а теж у Китаю.

Знову ж Америка в своїй пресі не притаює побоювань, що „на випадок війни можна дуже легко заняти Аляску, Канаду й т. д.“ До того ж посилена діяльність Комінтерну в цілому світі, що всердила навіть „холоднокровного“ Бевіна, хвиля страйків в Америці, марево голоду в цілому світі, неспокої в Японії, невдачі політичних мужів, закиди, що від них треба обганятися на Раді ООНацій, мільйони „ДП“, все це є зайвим тягарем, що утруднює і так важке положення побідників із заходу.

Інші самостійні держави, як Франція, Італія і др., що окупили свою незалежність великанськими жертвами в людях і майні, переходять інфекційну хворобу зі сходу внутрі своїх організмів. Останні,

т. зв. „визволені й самостійні“ держави можуть тільки мовчати й притакувати, або бити поклони.

Не дивно отже, що мир, який рік тому осягнули західні демократичні потуги, від першого дня мав у собі зародок смерти. Нещодавня війна зайвий раз доказала, що виграють не танки й бомбардувальники, але прогресивні ідеї й кличі, в ім'я яких провадиться ту війну. Аліянти, намагаючись за всяку ціну знищити імперіялістичні зазіхання одного ворога, що загрожував людству, знехтували своїми найпримітивнішими засадами демократії, і в висліді кинули половину Европи й Азії на поталу найбільш жорстокої реакції і поневолення, яку знає людство.

Тому й не дивним стає, що обманений світ понад голови й всупереч планам дипломатів і політиків тужить за новою війною, сподіючись, що тільки вона зможе привернути давні демократичні вольності, знищуючи тиранію і всякі тоталітарні режими.

Не дивним, що вся вільна світова преса шукає способів і рятунку перед загладою, яка грозить світові, пильно нотує завважені всякі спроби змінити існуючий лад.

Не могла уйти її уваги й вперта і послідовна боротьба, яку вів і веде далі український нарід, змагаючись за життя своє і всіх поневолених народів.

Без союзників, без помочі, зданий виключно на власні сили, обороняючись не тільки від знищення, але й від наклепів й опльовувань перед цілим культурним світом, український нарід кинув визов двом найгрізнішим наїздникам: гітлерівській Німеччині й сталінській Москві й повів з ними нещадну боротьбу, вказуючи цілому світові шлях, що веде до справжнього мира.

Прогресивні кличі, що їх видвигнув український визвольницький рух, який прямує не до поневолення других і грабежі їх землі, але в началі своєї боротьби поставив свободу поневолених народів і всіх невільних людей, є запорукою, що світ можна перебудувати тільки тим шляхом.

Вступаючи в боротьбу з найчорнішою реакцією наших часів, український нарід доказує, що світовий мир вирішується не задля деяких особистих добутків, але для осягнення найсвятіших ідеалів людства.

Тому його боротьба за волю, невпинні змагання з тоталітарним режимом найбільшого імперіяліста, що хоче знищити цілий світ, геройські подвиги його збройної руки, Української Повстанської Армії (УПА), його незламний провід, революційно-визвольний Уряд — Українська Головна Визвольна Рада — находять подив і зацікавлення в цілому вільному світі.

Україна, носій передових кличів людства й справжньої демократії, знову виходить на міжнародню арену. Світ, знаючи, що прийде до останньої розгри між поступом, а реакцією, між волею, а поневоленням, слідкує все більше з увагою за подіями, які відбуваються на Сході Европи.

Доказом хай послужить наш малий вибір статтей і звітів з західньо-европейської й американської преси, що продовж місяців сквапливо нотує всякі вістки про Україну, її змагання і боротьбу.

Вправді, улягаючи сильній ворожій пропаганді й незвикла до мистецько-облудних клевет і фальшу свого „союзника", европейська преса, навіть така об'єктивна, як англо-саська, не розбірається деколи як слід у всіх українських питаннях, повторює ворожі слова, окреслює героїчні змагання УПА, як бандитські вчинки. Та всетаки є переконана, що справа мається інакше, що Україна це плацдарм, на якому розіграється вирішний мент майбутнього справжнього миру на засадах рівности й волі всіх народів і всіх людей.

У своему виборі ми стараємося подавати вірні переклади чужої преси, а оцінку й критичні завваги полишаємо нашим читачам.

* * *

Швайцарський нац. політично-літературний журнал, що від 1826 року появляється в Женеві в французькій мові „Журналь де Женев" у своему 32-му числі від 7 лютого 1946 року, приносить на першій сторінці статтю Арманда Гаспара п. н. „Новий Резістанс."

„Якщо б хтось хотів доказувати, що ворожнечі в Европі зникли з днем 8 травня минулого року, то з того ще не виходить, що саме в Европі запанував повний мир. Певним елементам, які за довго жили нелегальним життям, тяжко повернутися на праву дорогу. А ті, що їх війна кинула в табор вийнятих з-під закону, часто проти своєї власної волі, мають тільки одну можливість продовжувати своє життя, а саме, далі користуючись насиллям.

Межи цими „десперадос" находяться люди кожньої національности . . . . . але банди, які ще сьогодні творять підпільні рухи континенту, є — загально беручи — продовженням давніх місцевих опірних рухів. Після того, як вони повстали в часі німецької займанщини, щоби поборювати окупанта, показалося, що їхнє завдання не скінчилося враз із упадком Райху. І коли їхня боротьба в краях, що є під впливом Москви, прибрала протисовєтський характер, в інших державах, яких уряди є ворожі кремлівським впливам, повстали нові рухи, що групуються довкруги скрайньої лівиці.

Є отже в Польщі, в Галичині, на Волині й ген аж до підніжжя Карпат національні українські й польські банди, які завдають чимало клопотів совєтським генералам, як теж володарям Варшави. Алярмуючий тон останньої промови Міколайчика й нещодавньо подана заява польського міністра закордонних справ, є для цього доказами.

Частина цих повстанців, які називаються „Бандерівці" (від імені їхнього першого основника), творить УПА, або Українську Повстан-

Si l'on a pu prétendre que, depuis le 8 mai écoulé, les hostilités ont cessé en Europe, cela ne revient pas à dire qu'en Europe la paix est complètement rétablie. Pour avoir trop longtemps vécu dans l'illégalité, certains éléments ne laissent pas d'éprouver quelque peine à retrouver le chemin de la légalité. Et ceux-là que la guerre a jetés dans le camp des hors-la-loi, souvent bien malgré eux, n'ont pour vivre qu'un seul parti: continuer à faire le coup de feu.

Parmi ces «desperados» se trouvent des hommes appartenant à toutes les nationalités, qui ont servi, avec plus ou moins d'enthousiasme, dans l'armée des vaincus; il s'y trouve aussi des déserteurs russes de plus fraîche date. Mais les bandes qui tiennent encore le maquis sur le continent sont plus généralement une émanation d'anciens mouvements locaux de la résistance. Formés au temps de l'occupation allemande pour la combattre, leur tâche n'a pas semblé terminée avec l'effondrement du Reich. Et tandis que dans des pays alignés sur Moscou leur lutte a pris un tour antisoviétique, dans d'autres Etats où le gouvernement s'est montré hostile à l'influence du Kremlin, c'est autour de l'extrême-gauche qu'une «néo-résistance» s'est cristallisée.

Il existe ainsi en Pologne, en Galicie, en Volhynie, et jusqu'aux contreforts des Carpathes, des bandes de nationalistes ukrainiens et polonais qui donnent visiblement du fil à retordre aux généraux soviétiques comme aux dirigeants de Varsovie. Le ton alarmé du dernier discours de M. Mikolajczik et la récente déclaration du ministre polonais des Affaires étrangères en sont une preuve.

Une partie de ces rebelles, appelés «Benderistes» (du nom d'un de leurs premiers fondateurs), forment ensemble l'U.P.A. ou armée insurrectionnelle d'Ukraine, laquelle a mené la lutte à la fois contre les Allemands, contre les Polonais, guère mieux aimés, puis contre les Russes. En été 1943, cette organisation s'est donnée un comité exécutif, le Conseil suprême de libération (U.H.W.R.), chargé de l'administration de la portion plus ou moins flottante de territoire où les insurgés opèrent. Et parallèlement, une «Armée clandestine nationale», qui se réclame du général Anders, déploie son activité dans le centre de la Pologne, et en Prusse orientale.

Plus connue que celle de l'U.P.A. est l'existence d'un mouvement d'opposition dirigé, en Yougoslavie, contre le maréchal Tito; toutefois, les données précises font également défaut. Il semble que l'on se trouve en présence de deux organisations parallèles, n'agissant pas de concert, bien qu'unies dans une commune aversion contre le régime actuel. La première est celle du général Mihailovitch; spécifiquement serbe, elle est, partant, fidèle à la dynastie. L'un des dirigeants de ce mouvement, qui a son centre en Italie, osait affirmer, il y a peu, que celui-ci compte quelque 300.000 adhérents, dont les deux tiers sont des militaires (y compris les 20.000 anciens combattants que le maréchal Tito vient de déchoir de la nationalité yougoslave et qui vivent présentement dans des camps pour apatrides, en Allemagne). La seconde organisation est celle du général Gotovitch, un lieutenant de M. Matchek; plus spécialement croate, elle est, en outre, agrarienne de tendance. Avec une centaine de milliers d'hommes, leur chef tiendrait le maquis dans différents districts de la Bosnie et de la Slavonie. Le procureur général de Yougoslavie a récemment déclaré que les dégâts causés par les actes de sabotage s'élèveraient à plusieurs milliards de dollars. C'est dire que la situation est d'une certaine gravité.

En Grèce, le tableau est exactement inverse. On peut le comparer à la situation qui règne en Espagne, où certains adversaires du Caudillo se sont groupés en une Fédération ibérique des guerillas populaires, auteurs de coups de main de plus en plus fréquents, notamment en Andalousie, dans la Sierra, voire aux portes de la capitale.

Après leur tentative avortée d'installer à Athènes un gouvernement soviétophile, les partisans de l'E.A.M. ont été en butte aux représailles des partis de droite qui avaient obtenu les leviers de commande. A réitérées reprises, le comité central du Front grec de la libération s'est plaint des mauvais traitements infligés aux anciens combattants de l'E.L.A.S. Dix-neuf mille d'entre eux seraient encore en prison; d'autres, par centaines, auraient été exécutés sommairement; la presse d'extrême-gauche serait muselée, les manifestations de caractère communiste interdites par les autorités. Voilà pourquoi près de 200.000 *andartai* (partisans) continueraient à tenir le maquis, en particulier dans la Thessalie et en Macédoine. Mais il existe aussi un maquis d'extrême-droite: celui de l'organisation X (la lettre *khi* de l'alphabet grec), groupant, autour du colonel Grivas, quelque 16.000 monarchistes, auxquels se sont désagréablement mêlés d'anciens collaborationnistes. Ce sont eux qui ont fomenté les derniers troubles qui ont ensanglanté le Péloponèse.

Ce coup d'œil sommaire sur quelques-uns des nouveaux mouvements de résistance en Europe — sans parler de ceux qui peuvent exister en Allemagne, ni des séparatistes siciliens de l'E.V.I.S. — nous montre qu'à côté des multiples questions territoriales qui restent à régler entre les Etats, il existe maints foyers d'agitation interne. Ceux-ci ne sauraient être réduits qu'en réintégrant petit à petit tous les déracinés dans leur communauté nationale. Nous croyons en effet que si les hommes d'Etat peuvent faire la paix, les peuples, eux, doivent en refaire l'apprentissage.

Armand Gaspard.

„Journal de Genéve" Nr 32 — 7. 2. 46

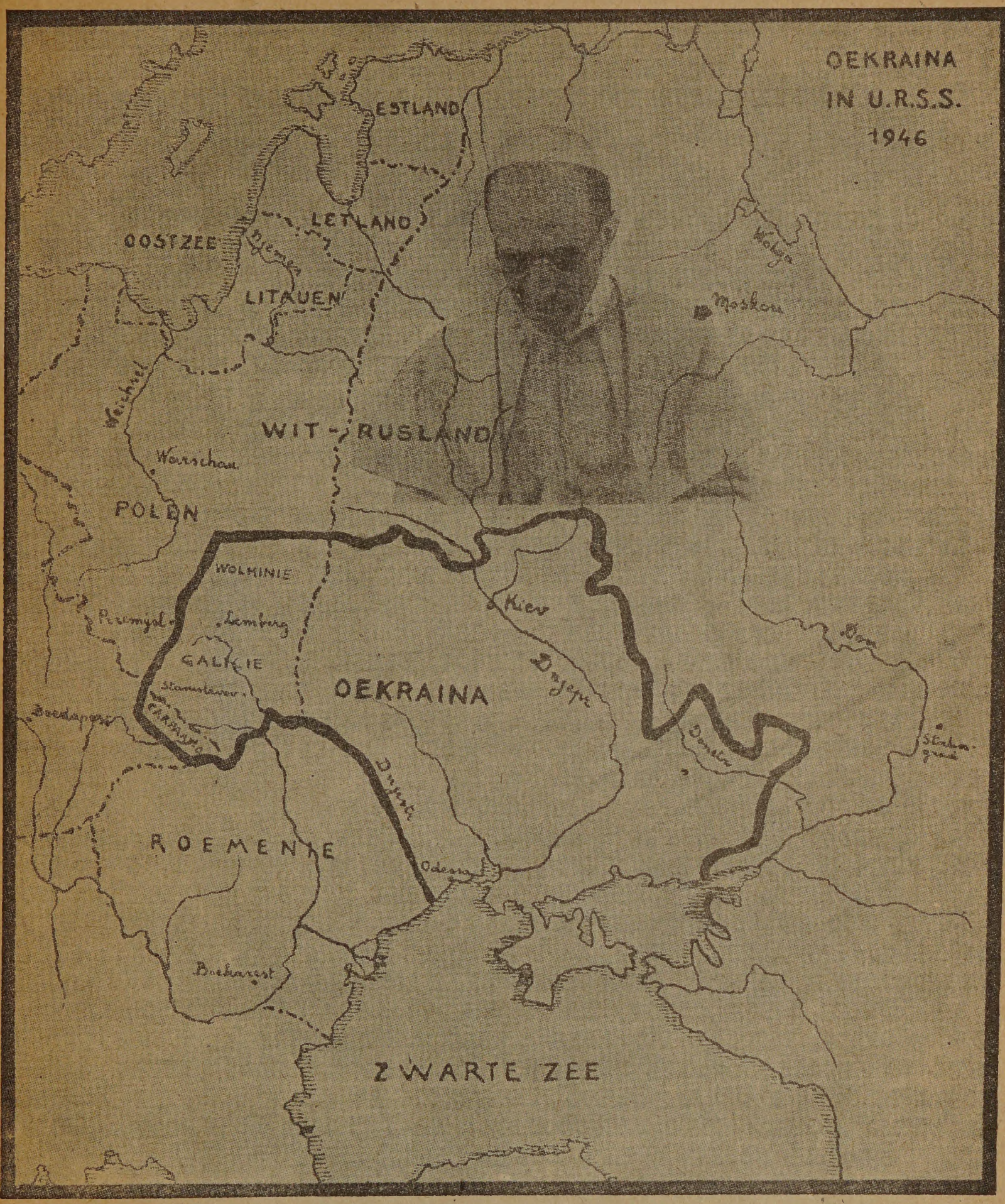

DE HEILIGE VADER, DIE STEEDS ZOO LIEFDEVOL ZORGT VOOR HET GROOTE OOSTEN, HEEFT IN DECEMBER LL. EEN SPECIALE ENCYCLIEK GESCHREVEN OVER OEKRAIENE.

„Sint-Gerardus-Bode" 50. Jhrg. Nr. 6 Juni 1945

ську Армію, яка заразом боролася з німцями, з поляками — що їх вона не вище цінила від німців — врешті з москалями. Літом 1943 року ця Організація підчинилася одному Екзекутивному Проводові, а саме Найвищій Визвольній Раді (У.Г.В.Р.), якій поручено управу більше або менше окресленої території, в якій діють повстанці . . .“

* * *

Відхиляючи рубець „залізної завіси“, розкриваючи нищівну політику Москви виголодження українців, „Спектейтер“ від 15. 3. 46 в статті „Світовий запас харчів“ закидає російській політиці, що, прохарчовуючи свою окупаційну армію в Європі коштом населення, вона знаходить можливість заключити контракт з Францією про постачання останній 500000 тон українського збіжжя.

Цю тему заторкує теж: „Івнінг Стандарт“ від 3. 4. 46 в статті лейбористського посла до парламенту Моріса Едельмана під наголовком „Веніяміне, памятай про Йосифа“ — розглядає упадок продукції збіжжя в Европі, м. ін. і на Україні. Німці не хотіли скасувати колхозної системи, думаючи, що вона принесе їм більше зиску, але „вони багато зискали би політично якщо б були привернули на Україні передреволюційну селянську систему землевласности“ — систему дрібної приватної господарки. Найбільші втрати поніс совєтський „союз“ якраз на Україні в 1943—44 рр. яка втратила дуже багато худоби, коней, тракторів і тракторних станцій. Очевидно, мало обізнаний, з методами російсько-більшевицької політики на Україні, автор твердить, що факт висилки 500000 тон збіжжя росіянами до Франції (з України), свідчить, що „висліди весняних засівів на Україні були добрі“. Факт висилки українського збіжжя до Франції свідчить про що інше: це політичний жест Кремля, щоб здобути престіж поміж обдурюваною комуністами французькою людністю. Що для цієї цілі Москва обдерла з останнього українського селянина, це не підлягає сумніву. Мабуть про це трошки догадується і сам автор, бо завважує, що це не доказує, що жнива на Україні в 1946 і 47 рр. зможуть дати експортову надвижку. Далі сам автор пригадує, що совєтська Росія і в 1933 році, в році голоду на Україні, теж вивозила багато збіжжя, щоб дістати, валюту. Конклюзія автора: що по воєнних девастаціях на Україні, Европа ледви чи може сподіватися великої кількости збіжжя з СССР. Запобігти лихові на думку автора можна дальшою механізацією хліборобства на Україні, як також в Угорщині і Румунії, посиленням системи тракторизації . . . !(?)

Скорше чи пізніше ці кріпаки повстануть проти ярма. Без свобідної праці в свобідній державі ніяка „просперіті“ в Европі неможлива.

„Івнінг Сітісен“ (3. 4. 1946) подає цю саму статтю цього ж автора.

„Ноттінгем Ґардієн“ від 23. 3. 1946 в статті: „Чого хоче Росія — Безпеки, Нафти, Війни?“ — накреслює політику московської експанзії зі сторони Білого, Чорного, Каспійського моря і Арктичного та Тихого океанів. Політика Росії є політикою перманентної революції і ослаблення держав що стоять на дорозі її експанзії. Про Україну в цій статті малий уступ: під час війни з огляду на експонованість української території, українська індустрія в великій частині була перенесена за Урал. Автор уважає, що великою наївністю було б думати, що Москва поверне її назад на Україну.

„Івнінг Телеграм“ з Торонто від 9. 2. 46 в статті професора Вотсона Кирконела*) „Українська Агонія“**), оповідає про трагедію українських біженців. Стаття тримана в різко негативному тоні супроти Росії: автор пише про „совєтське пекло“ і про „сталінську тиранію“, про ганьбу, яка спадає на Европу за толерування терористичної політики цеї тиранії, що її жертвою падають мільйони українців.

А „Патріот“ від 28. 3. 46 займається в статті „Совєтські табори праці“ трагічною долею втікачів в Европі, які не хочуть повертатися до совєтського „раю“, і переповідає зміст книги Давіда Даліна — „Табори праці в СССР“, виданої пресою Яльського університету. Книга оповідає про страхіття большевицьких таборів і жахливе життя їх мешканців. Часопис обурюється, що західні держави підтримують зносини з СССР, якого рекорд в мордуванню людей „кричить до неба про помсту“.

Про те, що в „самостійній“ УССР господарює Москва згадує „Дейлі Мейл“ (8. 4. 46), подаючи що Росія уступила Чехії місто Лекарт на границі Словаччини і Карпатської України, що відійшло було до цієї останньої в червні м. р.

Знову ж „Тайм енд Тайд“ від 6. 4. 46 в замітці „Балканський огляд“ оповідає про переселення українських селян на Угорщину.

Джордж Орвел у статті „Загранична політика“, що появилася в „Трібюн“, від 5. 4. 46, розглядає на основі книги ру-

---

*) П. Вотсон Кирконел, шкотський канадієць, народився 1895 року в Порт Гопе, Онтаріо. Студіював на університетах „Королевої“ в Кінгтсоні й в Оксфорді. Сьогодні є професором англійської мови в Мк-Мастер — університеті в Гамілтон. Він є автором тридцяти друкованих праць, з яких більше як половина є посвячена питанню спільного порозуміння рас.

У 1942 році дістав проф. Кирконел золоту медалю „Lorne Pierce“ Королівського Товариства Канади за визначну співпрацю над канадійською літературою. Теж має багато відзначень різних наукових товариств чужих держав.

Накладом Канадійського Українського Комітету вийшла друком його брошура: „Українська Агонія.“ Крім того: „Наші українські льояльісти,“ „Українці Канади й війна“ і др.

**) Ця статта Проф. Кирконела вийшла теж осібною відбиткою накладом Канадійського Українського Комітету, Вінніпеґ.

мунського політика Гафенка, що був в 1940 р. румунським послом в Москві, — причини розриву Німеччини з Росією в літі 1941 р.

„Гітлерові для перемоги над Англією, треба було забезпечитися сирівцями. Їх він міг дістати тільки на Україні. Він невірив, що Росія дотримає до кінця умов пакту зі серпня 1939 р. і тому рішив захопити збройно Україну.

Щодо теперішнього стану, газета завважує, що є два виходи з ситуації: або інтернаціональна кооперація, яка вимагає відповідно прихильного трактування менших держав, або завойовання Европи одною державою. Тому, що перший вихід напевно не буде зроблений, а другий стрічає сильний опір, то найбільш правдоподібно, що ми йдемо на зустріч новій масакрі."

* * *

Ліквідація Москвою греко-католицької церкви на західніх землях України й т. зв. „добровільне об'єднання з руською православною церквою" найшла широкий відгомін у цілому західньому світі. Англійська католицька й світська преса містять багато вісток про правдивий стан цього „навертання".

„Істерн Дейли Прес" (18. 3. 46) в статті „Не нове" доносить про „Посланіє так званого собору західньо-української церкви до Сталіна" в справі її „приєднання" до московської церкви. Часопис звертає увагу на терористичну акцію Москви проти греко-кат. українського духовенства, яка попередила оте „приєднання". Православна церква є, як слов'янофільство і панславізм, лише знаряд російської політики експанзії", — кінчить автор.

„Манчестер Ґардієн" (19. 3. 46) в статті „Українська церква" (допис з Риму) переказує зміст заяви Конґреґації Орієнтальної Церкви в справі московської акції проти греко-кат. церкви Галичини. Заява вказує на арешти наших епископів і взагалі на гнет уніятської української церкви під московським пануванням.

„Юніверс" (15. 3. 46) в статті „Смерть за лінією Керзона" переказує інтервю, уділене кардиналом Тіссераном в Римі газетним кореспондентам про переслідування українських католиків Москвою: про арешти священиків і епископів, замкнення всіх установ оо. Василіянів, шкіл, друкарень і церков, далі про варварську насильну репатріяцію українських втікачів до СССР. Кардинал в гострих словах нап'ятнував цю політику Москви.

„Кетолик Геральд" (20. 3. 46) в статті „Греко-католики в Америці" переповідає пастирський лист В. Ладики, голови української греко-кат. церкви в Канаді, який осуджує насильницький акт Москви проти нашої церкви в Галичині. Стаття подає також дані і факти про стан посідання і положення української греко-кат. церкви в Америці.

„Кетолик Геральд" від (22. 3. 46) в статті „Москва задумує інсценізувати велику релігійну містифікацію",

описує знаний перебіг цілої інсценізованої Кремлем трагікомедії „навернення“ українських уніятів на російське православія, з „ініціятивною групою“ Костельника, зі самозванчим собором, з масовими арештами священиків і епископів греко-кат. церкви і проч. Часопис робить увагу, що задум Сталіна знищити уніятську церкву не вдасться, бо, поминаючи край, за багато вірних цієї церкви всеж таки опинилося на щастя поза кордонами червоного царату.

Багато уваги присвячує церковним українським справам „Кетолик Таймс“ (22. 3. 46) що в статті „Як Ризький мир діткнув католицизм“ підкреслює, що шість мільйонів католиків, які по Ризькому миру лишилися поза границями Росії, тепер опинилися по тамтой бік залізної завіси. Те що називають „визволенням“ західних українців не є ніщо інше, як віддання їх під тиранію Кремля. Доказ, як хочуть іти під ту тиранію „визволені“ українці, є їхні масові самогубства при спробах їх насильної репатріяції.

Той же часопис в статті „Москва твердить, що уніяти „відділилися від Риму“ відкриває цілу облуду московської версії „навернення уніятів“. „Арештовані епископи, замучені священики, зрабовані церкви“ — ось якими шляхами йшла московська акція „возсоєдінєнія“ уніятів у Галичині, а в ряді заміток виступає проти насильного „навернення“ українських уніятів. Часопис обвинувачує московського патріярха за те, що став „знаряддям пропаганди й переслідування в руках Кремля“. Теж дивується, чому „це переслідування (уніятів) не викликає жодного зацікавлення в пресі, яка однак, зробила сензацію з уваг ген. Моргана про екссодус жидів“.

„Черч Таймс“ (21. 3. 46) в статті „Криза християнства“ розглядає насильне навернення українських уніятів, як етап політичної експанзії Росії на Захід, при чому, як вже часто в історії бувало, церква стала знаряддям у руках совєтської влади. Далі автор говорить про спеціяльне завдання англіканської церкви в цій кризі яку переходить християнство.

„Ленкашір Дейлі Пост“ (20. 3. 46) в замітці про „Події на континенті“ згадує про переслідування Кремлем українських уніятів в Галичині і пише: „гуманітаризм тих, які завзято протестували проти переслідування жидів Гітлером, і знаючи факти, затримують мовчанку про переслідування східних католиків Сталіном, є більш ніж дивним“.

„Кетолик Геральд“ (29. 3. 46) в статті „Остання надія Европи“ пише, що так як світ потребує морального, політичного культурного і соціяльного провідництва Британії, так потребує він духового й морального імпульсів католицизму. Цей останній був та скеля, на яку спиралися німецькі католики проти Гітлера, „на яку спираються і досі в своїм опорі большевизмові мученики Югославії та України“.

„Кетолик Таймс“ (29. 3. 46) в статті „Доля уніятів“ займається папською енциклікою „Омнес Орієнталєс Еклезіас“. Ча-

сопис обурюється, що багато газет замовчує цю енцикліку як і промову кардинала Тіссерана в обороні переслідуваних українців, „але коли Сталін заявляє, що українці відкололися від Риму і приступили до московської православної церкви, то ці відомости уважалися вартими, щоб їх згадати".

„Крістієн Ворлд" (28. 3. 46) в статті „Церква в Росії" оповідає свої враження з подорожі по Росії та Україні одного англійця (Генри Джонса). Він подивляє Київопечерську Лавру й інші церкви Києва.

„Теблет" (30. 3. 46) в замітці квестіонує правосильність самозванчого собора у Львові, який ухвалив приєднання греко-кат. української церкви до московської православної. Газета питає, чому той „собор" звернувся не до московського патріярха, а до „Сталіна"?

„Віклі Ревю" (28. 3. 46) в замітці „Книжки" переповідає зміст книги М. Деррика „Східні католики під совєтською управою", займаючи симпатичне до українців становище.

„Юниверс" (5. 4. 46) в статті „Свобідні епископи розповідають про велику апостазію", дає відозву двох українських греко-католицьких епископів, що ще залишилися на свободі, (завдяки тому, що вони за океаном), про сталінське „навернення" уніятів, промовляючи в імені ув'язнених Москвою українських епископів, в імені 3000 священиків і мільйонів вірних. Відозва звертається до всіх прихильників свободи з жаданням добитися постання слідчої комісії до Галичини, яка б розслідила поступування совєтських „місіонарів". Епископи, що підписали відклик протесту, Константин Богачевський і Амврозій Сенишин, п'ятнують як брехню і фальсифікат акт „злуки" уніятської церкви з російською православною церквою й описують докладно терористичні акти, уживані совєтами проти вірних і духовенства греко-католицької церкви.

„Кетолик Геральд" (12. 4. 46) в замітці „Протест проти української мистифікації Совєтів" подає заяву епископа Буциса в Чікаґо, про переслідування Москвою українських уніятів.

„Кетолик Таймс" (12. 4. 46) приносить таку саму замітку під заголовком „Як Росія змонтувала схизму".

Облуду московських імперіялістів розкриває „Теблет" (23. 3. 46) в статті „Українські католики". Він наводить виїмок з вірнопідданчої чолобитної заяви відступників від греко-католицької церкви в Галичині до Сталіна. Як коментар подає далі часопис виїмки з Ватиканського радіо і з заяви Конґреґації Східної Церкви, що з достаточною ясністю відкривають облудність московського „навернення".

„Таймс" (23. 3. 46) в замітці „Уніятська церква" приносить лист до редакції знаного патера єзуїта Мартиндейля з приводу замітки „Таймса" про навернення уніятів, зложеної в совєтському дусі. Мартиндейль спростовує „добровільність" навернення уніятів

українців, яких священники і єпископи мусіли мандрувати на московське заслання. Так само відкриває Мартиндейль комедію так званого „собора "греко-кат. церкви в Галичині, який начебто ухвалив з'єднання церков української і московської, а який складався з самих московських агентів. Величезна більшість — доводиться в листі — українських греко-кат. священиків воліла депортацію чи смерть від примусового з'єднання з чужою московською церквою.

„Юниверс" (22.3.46) в замітці „На російській території в 1939 р. було 10 мільйонів католиків" говорить про примусому депортацію українців католиків, що мешкають на захід від лінії Керзона, з теперішньої Польщі на Україну. До 50 000 українських католиків в той спосіб підпадають під безпосередню юрисдикцію Совєтів.

У тому ж номері в статті „Ватикан демаскує совєтські ревіндикції" переказує заяву Конґреґації для східної Церкви з приводу облудної версії Москви про „добровільне" навернення українських католиків на московське православя. Між ін. Папа висловився, що патріярх московської православної церкви з ласки Сталіна, Алексій — дуже причинився до переслідування греко-кат. церкви в Галичині. Приєднання уніятів відбулося випробованим методом тим самим якого вживала Москва, призначуючи догідні собі уряди в окупованих державах. Єзуїтський часопис „Чівіта Католіка" характеризує цю церковну політику Москви як політику підступу і гвалту.

„Кетолик Геральд" (22. 3. 46) в статті „Питання тижня" виступає гостро проти замітки агенції Ройтера, яка подала в незміненій формі большевицьку версію „добровільного" прилучення українських греко-католиків до московського православія. Часопис обурюється, що навіть такі часописи як „Таймс" дали московську версію без коментарів, так начебто й не було тисячів арештованих Москвою українських священників і єпископів. Таке поступування Ройтера, який дефігурує правду Кремлю, часопис називає „проституйованням своїх обов'язків".

На принаду московської большевицької пропаганди зловилися теж „Морнінг Адвертізер" (18. 3. 46) що в замітці „Українська уніятська церква покидає Рим" подав депешу Ройтера — в большевицькій версії — про „прилучення" греко-кат. української церкви до московського православія.

„Таймс" (18. 3. 46) в замітці „Українські уніяти відділяються від Риму" передає в московській версії факт „прилучення" греко-кат. української церкви до московського православія.

„Черч оф Інглянд Нюспейпер" (22. 3. 46) в замітці „Українська уніятська церква покидає Ватикан" переповідає московську версію „прилучення" нашої церкви до московського православія.

INCURSIONS BY UKRAINIAN ARMED BANDS

DELICATE PROBLEM FOR CZECH GOVERNMENT

From Our Prague Correspondent

Reports now received from eastern Slovakia state that the Polish village of Lupkow is now surrounded by a ring of burning villages the smoke from which can be clearly seen from the frontier. Lupkow itself is still untouched, and for the present is in a no man's land between Polish troops and the bands of Ukrainian irregulars of the so-called "Bendero" army. The Ruthenian inhabitants of the region have been instructed to gather at the town of Zagorz in preparation for their being sent to Russia.

As the "Benderovci" (as the partisans are called) have destroyed the railway the villagers will have to travel on foot. What will happen to them after their arrival at the Russian frontier is problematical, for according to reports

current at Lupkow the Soviet officials will allow only those who say that they have come voluntarily to enter the Ukraine. It is understood that the remainder will be sent home again.

Czechoslovak Government in answer to a recent "Benderovci" leaflet distributed illegally in Czechoslovakia.

In another village the writer found a man who, if not himself a "Benderovec," was a remarkable daylight imitation of one. He earnestly maintained that the "Benderovci" were neither Fascist nor anti-Semitic. They were true democrats whose sole enemy was Communism. They felt no animosity towards either Poles or Russians as such. There were no Poles to question, but the statement fits in with a story heard in Lupkow that the "Benderovci" had stopped a train, seized eight Russian officers, and shot the four whose papers showed that they were members of the Communist Party. The other four were set free. Poles in the train were not interfered with in any way. The only Jew questioned by the writer expressed no apprehension of the "Benderovci."

The apparently "Benderovec" informant said that at present the "Benderovci," whose forces are somewhat motley but whose background is Ukrainian, are above all trying to prevent the Poles from transferring Ukrainians from their old homes in eastern Galicia to new homes in Soviet Russia. This explained their attacks on lines of communication. If that were indeed their only aim they would be assured of considerable sympathy not only among the victims but among the Ruthenians of Czechoslovakia and Sub-Carpathian Ruthenia, now incorporated in Soviet Ukraine.

Expulsions from Eastern Galicia seem to have begun early last summer, when a large number of Ukrainian families went—some probably of their own free will—to the neighbourhood of Odessa and the Black Sea. Many of them, however, found their new surroundings uncongenial, and filtered back to their old homes during the winter. They were not apparently hindered by the Soviet authorities. In one place visited six out of 12 families had returned, and were peacefully at work on their old farms. But elsewhere some of the men compulsorily transferred have joined the "Benderovci." Others still are recruited from among those who are still being forcibly ejected by the Polish authorities, and taken to the Russian frontier, where the Soviet authorities will accept only voluntary

„The Times" — 29. 4. 46

Poles Withdraw Troops From Ukrainian Border

WARSAW, May 11 (AP)—Ukrainian nationalist bands were reported here to be continuing to raid Polish villages in the Galician sector around Krosuo and Sanok, clashing with Polish Army and militia units.

The bands in one instance drove to the Czechoslovak border. They attempted to cross it, but were thrown back by the Czechoslovaks.

Fighting between the Ukrainians and Poles was said to be continuing in the San River sector, where Russian Army planes were reported to have bombed Ukrainian concentrations.

By a Special Correspondent of The Christian Science Monitor

PRAGUE, Czechoslovakia, May 11—The Polish Government has ceased to have effective control over a large area in the southeastern part of Poland where roving bands of Ukrainian White Partisans known as Benderovci have caused withdrawal of all Polish frontier guards, soldiers, police, and other officials to an unknown but substantial distance into the interior.

A visit paid recently to the district shows the Benderovci have burned railroad stations, wrecked bridges, and entirely interrupted communications. They also are crossing the border into Czechoslovakia, where several times they have come into conflict with police and army units, and there have been casualties on both sides. Some "Benderovci" have been captured.

According to an official statement issued here recently, the Benderovci are "Ukrainian terrorists" and they are described in a governmental leaflet distributed on the Czechoslovak side of the frontier around the Dukla and Lupkow passes over the Carpathians. The leaflet says that the Benderovci are trying to prevent by force the resettlement of Ukrainians in the Soviet Ukraine, and that they are preventing by force the return of Poles to their homes in Galicia.

The Benderovci are said to be forcing Ukrainian peasants from their homes in Galicia and sending them against their will into the Soviet Ukraine. Hence, the attacks on the Polish lines of communication.

A visit to the district where the Benderovci operate shows the entire countryside completely at peace during the daytime except, presumably, in places where fighting actually is going on, though these places are few and far between, since the Benderovci only show themselves after nightfall, preferring to hide in the vast forests during the day.

Secondary Group

The local inhabitants are more apprehensive of what the Poles will do when they return than they are of the Benderovci. Eyewitnesses told how the Poles "pacified" the village of Rabe, 10 to 12 miles from the frontier, by burning one half the houses in the village although there was no evidence that any of the occupants had anything to do with the Benderovci.

On the other hand, it is clear the Polish minority in the region deemed it prudent to withdraw when the authority of the central Government broke down, so if the description "terrorist" is inaccurate in one sense, it is perhaps correct in another.

The Benderovci claim to be in touch with another group of Ukrainian Partisans known as the Bulbovci, which is said to be operating from inaccessible parts of Volhynia and Buchovina against the Soviet Union, though evidently not on anything approaching the scale of the Benderovci. Two somewhat stranger associates are the Polish Army of Craiova and the "National Armed Force" of Poland which calls itself the N. S. Z.

The N. S. Z. and the Benderovci both claim to be receiving Ameri-

„Christien Science Monitor" — 11. 5. 46

„Черч Таймс“ (22. 3. 46) в статті „Москва і Рим“, підписаній прізвищем росіянина С. Большакова, оповідає про відродження релігії в СССР і бере в оборону російську церкву — без доказів, правда, — перед обвинуваченням, що вона є політичним знаряддям в руках большевиків. Так само бездоказово оповідає автор про „добровільне“ навернення українців греко-католиків на московське православія. Ідея автора статті добитися посередництва англіканської церкви для встановлення миру і порозуміння між Москвою і Ватиканом.

Стаття пересякнута большевицько-московським духом.

* * *

Та найбільше уваги присвячує зах. европейська й американська преса геройським змаганням, які зараз веде український нарід з червоним імперіялістом. Спеціяльні кореспонденти деяких заокеанських часописів удаються на терен боїв Української Повстанської Армії, щоби на місці дістати потрібні вістки, не довірюючи скупим і брехливим звідомленням большевицької преси.

Коли рейдуючі відділи УПАрмії перейшли кордони Словаччини, словацький нарід, який так само веде боротьбу з кремлівським „визволителем“, зразу зрозумів, що прийшли союзники.

В органі словацької революційної організації „Сльовенскі Революційні Одбой“, — „Слободне Словенско“ з дня 15. квітня 1946 р. поміщено статтю п. н. „Боротьба українського народу за звободу“. Автор, який добре орієнтується в історії української визвольної боротьби пише між іншим:

„В цьому часі на Волині організується нове модерне військо Українська Повстанська Армія (УПА). Боротьба українського народу є велика та розгалужена. Являється потреба одноцілого керівництва. Його осягають українці в Українській Головній Визвольній Раді (УГВР). Вона сьогодні є представником свобідної волі українського народу. Діє в краю і закордоном. УГВР намагається приєднати до протибольшевицького руху й інші поневолені большевиками народи. Тому 13 липня 1943 р. скликала конгрес поневолених народів, який в підпіллі тривав два тижні. На конгресі всі присутні представники поодиноких народів узгіднили спільну платформу боротьби проти большевизму. На ньому повстала ідея створення антибольшевицького блоку народів (АБН).

Із зміною воєнного щастя німці почали супроти українців іншу тактику. Вони вірили, що з приходом до Берліна Власова — в подібний спосіб їм удасться з'єднати теж провідника українців Бандеру, якого на приказ Гітлера звільнено з ув'язнення.

Однак Бандера, маючи перед очима мільйони невинних жертв, добро України, а рівночасно будучи вірним ідеї української боротьби за свободу — відкинув пропозицію піти на нараду, в якій між іншим мав брати участь Розенберг.

. . . Боротьба українського народу, якої до цього часу багато не могло і не хотіло зрозуміти, стається прикладом для народів „освободжених“ большевиками, а український нарід, давно випробуваний боєць за свободу, подає руку до співпраці всім, які зреклися шовіністичних і імперіялістичних апетитів.

Словацький нарід, як сусід, великого українського народу завжди мав зрозуміння та симпатії до його святої боротьби. Словаки доказали цього багато разів, хоч би в добі послідної і нової еміграції, коли словацька держава намагалася помагати у всьому тисячам нових емігрантів.

Симпатії однак не є вистарчаючі. Спільний ворог домагається спільної дії і співпраці. Та співпраця є сьогодні вже радісною дійсністю. Спільно пролита кров освятила вузли співпраці в запіллі.

. . . Віримо, що новий світовий і европейський порядок буде побудований на християнських і справжньо демократичних засадах. Нове підпорядкування Европи не є можливим без самостійної і вільної України. Бог буде благословити справедливий бій українського народу.

Словаки в краю і за кордоном бажають українському народові чим скорішої перемоги. Бажаємо ії тим більше, що боремося за спільні ідеали“.

* * *

„Революта українських націоналістів проти репатріяції, яку переводить Польща“ — під таким наголовком американський щоденник „Нью Йорк Геральд Трибюн“ з четверга 17 квітня ц. р. подав звідомлення свого спеціяльного кореспондента для европейських справ, Гомера Бігарта, яке він переслав бездротним телеграфом зі Сянока.

Цю саму телеграму але день пізніше (18. 4. 46) принесло европейське видання „Нью Йорк Геральд Трибюн“, що появляється в Парижі, п. н. „Українські повстанці палять міста в рейдах недалеко польської границі.”

Банди націоналістичних жовнірів сходять ніччю з гір та вимушують окуп у тих місцевостях, яких не нищать підчас нападів.

Сянік, Польща, 17 квітня. — Повстання українських націоналістів проти репатріяційної програми польського уряду кріпшає в районах Галичини, що сусідують зі совєтською границею. Українські банди спалили багато сіл та тероризують околицю швидкими нічними рейдами з лісистих склонів Карпат.

Польським військам безпеки не вдалося досі нічого зробити проти повстанців. Стан оборони цього краю є того рода, що — як кажуть — повстанці безлично взяли до війська мужчин українців з тих осель, які мають залишитися в Польщі, та вимусили окуп з польських осель, які в той спосіб хотіли уникнути знищення.

В Сяніку є польська дивізія, але в ночі 4 квітня, коли українці доконали найбільш відважного рейду та спалили місто Буків-

сько (15 км на півд.-захід від Сяніка), командант дивізії мусів зі соромом признатися, що не має відповідних сил.

Минуло два дні, заки польське військо ввійшло до Буківська, а повстанці тимчасом були вже далеко в лісах. Вони лишили виразний слід, бо забрали зі собою 500 польських коней та майже 1000 штук худоби. Польський відділ пішов слідом за ними на південь по сніжних верхах в напрямі словацької границі.

Сили українських банд ніяк не можна точно окреслити. — „Багато тисяч!“ — це була єдина відповідь, яку міг дістати від польських урядовців у Сяніку і в повітовому місті Ряшеві. Те військо мабуть складається головно з українців, включно з ветеранами Галицької СС-Дивізії, яку створили німці. Є там також багато польських та німецьких ренегатів. Вони носять польські уніформи та цивільне лахміття і є озброєні в кріси, кулемети та гранати.

Кількох молодих українських рекрутів, що втікли з банди до Сяніка, знають тільки те, що їхній провідник зветься „полковник“. Урядовці припускають, що це може бути полк. Бандера, український купець який помагав німцям, аж зник таємничо в 1943 р. Тому повстанці є відомі в околиці як „бандерівці“.

Хочуть незалежности

„Ці банди, — говорив голова міськради в Ряшеві, — твердять, що ця територія належить несправедливо до Польщі. Тероризуючи населення, вони стараються перешкодити дальшій репатріяції. „Вони хочуть незалежної України, незалежної від Росії і від Польщі“.

Цей же голова міськради згадував, що подібне повстання Польща здусила по першій світовій війні. Він сумнівається, чи повстанці мають будь-яку піддержку з-за кордону і каже що є дуже слабі докази на те, що існують якінебудь зв'язки між українцями і тайною польською Краєвою Армією, якої постійний опір проти уряду є аж надто очевидний.“

Подаючи за Есошієйтед Прес з Варшави, отже, насвітлюючи боротьбу УПА як бандитські напади, торонтський часопис „Гловб енд Мейл“ від дня 20 квітня 1946 року пише:

„Варшава, 19 квітня 1946 (АП). — Сильно озброєні банди українських націоналістів тероризують полудневo-східню Польщу, переходячи з-за демаркаційної лінії з російської сторони кордону. Палять села, забирають худову та залишають тисячі польських селян без даху над головою.”

„Банди, яких число деколи переходить 1000 людей, спалили, як обчислюють, 800 сіл продовж останніх кількох місяців. Руйнують доми селян і кидають смолоскипи на солом'яні стріхи, звичайно вночі.”

„Хвиля терору залила полудневий схід від Жешова здовж ріки Сян. У бою з ним стоїть кілька дивізій польської міліції й частин Корпусу Безпеки.”

„Банди, що переходять кордон, діють, як тут вірять, у відплату за виселювання їх із Польщі на російську зону на основі польсько-совєтської умови. Ці українці боряться за своє право залишитись на польській землі далі як також жадають, щоб Україна стала незалежною державою. Багато нападених поляків живуть у домах, де перше жили українці."

„Знищення тузина сіл здовж Сяну за одну ніч, це майже щонічні події. Селяни вже більше не розбираються до спання вночі, а села створили власні сполошні системи."

„Банди ці нападають також на зал. валки, а на гостинцях на каравани, які везуть на польську територію поляків із околиць Львова та інших сторін на совєтській території. Обчислено, що згинуло 500—1000 польських поселенців в останніх трьох місяцях із рук українців, які висаджують мости, нищать залізничі рейки та пускають з насипу залізничі валки".

„У боротьбі з цими бандами, відомими, як „УНДО (?) і Бульба", та останками армії генерал-поручника Андрея Власова червоноармейського генерала, якого зловили були німці, а він пізніше зорганізував армію з воєнних бранців Червоної Армії та інших, до боротьби проти Совєтів, міліція вбила їх близько 1000, а 4000 зловила".

„Республика" ч. 4. 1946. Париж, у статті: „Україна і війна" пише *)

„Не дасться заперечити, що Україна була в час війни одною з країн, які найбільше потерпіли. Двічі столочили її армії Німеччини й СССР зі Заходу на Схід і знову зі Сходу на Захід, без милосердя спустошили її поля, а кожне місто й незлічиме число сіл збомбардували й спалили . . .

Неможливим є сказати, скільки українців згинуло у в'язницях гештапо або ГПУ, яке тепер називається НКВД . . . ."

Автор зупиняється над німецько-совєтським договором про ненапад від 23 серпня 1939 року і як українці реагували на той крок в краю і за кордонами.

У розділі: „Німецька політика супроти України" автор розкриває облудну хитрість німецької верхівки, яка проявилася далеко до війни з СССР, а саме справу Карпатської України, а теж намір німців „звільнити Галичину й Волинь", про який передавало нім. радіо ще в вересні 1939 року.

Далі автор переходить до питання, яке було наставлення підсовєтських українців до недалекої війни.

Українське населення, закріпощене большевиками, бережене тільки хмарами НКВД, занимало вичікуюче становище, не дуже довіряючи німцям. Бійці червоної армії, москалі, українці й інших

*) Тому, що стаття довга, подаємо тільки уривок з неї і зміст. Прим. Ред.

національностей здавалися в полон цілими дивізіями, щоби приспішити упадок ненависного сталінського режиму. Та поведінка німців з воєннополоненими, їхні жахливі знущання, голодна смерть у таборах, скоро поклали край надії, що новий окупант людяніщий. З цих пір бійці не здаються в полон, але з надзвичайним завзяттям поборюють ворога.

Терор гештапа, що прийшло на Україну вслід за військом, переходив усякі межі.

Політику німців супроти поневолених досі Москвою народів автор статті коротко, але яскраво змальовує в розмові з одним кавказцем. У 1942 році німці пообіцяли народам Кавказу свободу й незалежність. Коли згаданий кавказець в розмові з одним із націфюрерів висловив свій сумнів, чи народи Кавказу поважно приймуть цю обіцянку після того всього, що знають про Україну, фюрер сказав: „Що хочете, розв'язку східньої проблеми зумовлює винищення 75 % населення наслідком війни, епідемій, депортування і т. д. . . . З останніми 25 % можна буде зговоритися".

Для доказів жахливого винищування України в статті подані тайні німецькі документи, т. зв. 16 вказівок для нім. поліції в Україні, від 20 листопада 1941 року. Далі письмо-протест архиепископа Платона до митрополита Полікарпа в Луцьку, в справі спалення живцем людей сіл Малин, Великі Селища і др.

План закріпощення України й перетворення її в німецьку колонію випрацював Розенберг, передаючи його до виконання садистові Кохові. — На думку автора ця божевільна спроба була смертельною для Німеччини.

У розділі своєї статті, під наг. „Револьта українців проти Німеччини й теперішнє положення", автор змальовує процес творення Української Повстанської Армії, яка взяла свій початок ще в 1941 році зі самооборонних українських відділів.

Автор користується як джерелом загальною студією про УПА і її дії. Хоча безлісний і низинний терен України не є дуже пригожим для партизанських дій, далі брак харчів і зброї, яку треба було здобувати на ворогах, все ж таки „український повстанський рух в Україні організувався на довго перед появою подібних формацій у західньо-европейський країнах. Українські повстанці ніколи не діставали ніякої помочі чи то в харчах, чи в інших матеріялах скинених з літаків . ."

А „шкоди, які завдали німцям дії УПА, були дуже поважні. Саботажі їхніх засобів зв'язку були одним з головних факторів нім. заломання під Сталінградом."

Скоро тільки УПА зорганізувалася в лісах Волині й Поділля, почала в січні 1943 року свою велику офензиву. Після кількамісячної боротьби мусіли німці відступити до міст, куди вони стягнули сильні залоги. Та, щоби поладнати правильну сполуку між поодинокими містами, потребували вони сильно озброєних супровідних

відділів, які їздили тільки в білий день. Навіть у міських осередках німці не були безпечні. Повстанці нападали на міста, як Крем'янець, Дубно, Луцьк, Рівне і їм удавалося визволити своїх, в'язнених у тюрмах і концентраційних таборах, товаришів.

У хвилині німецького заломання УПА володіла великою територією, з якої прогнано німців. Вона займалася розподілом грунтів, організуванням шкіл і інших культурних уладжень. Поліція і жандармерія УПА дбала про порядок. Молоді мужчини, охоплені бранкою, під проводом й опікою УПА ішли в бій.

У той самий час, коли французький повстанський рух приготовлявся до найбільшої напруги звільнити себе від німців, українські повстанці видавали німцям правдиві бої".

Далі автор наводить докладний опис боїв відділу Різуна в околицях Сколього. Наводимо без змін.

„Дня 6 липня 1944 року після полудня виїхали три панцерні авта з нім. військом під проводом лейтенанта проти села Кам'янка, зайнятого відділами УПА отамана Різуна. Під селом вив'язався короткий бій. Українці зажадали від німців негайної здачі зброї. Спроба спортиву була скоро ліквідована вогнем скорострілів. Українці здобули 3 німецькі скорострільи, багато крісів, велику скількість набоїв і три вози.

Завданням Різуна було дістатися зі своїми відділами в Майданські ліси між Сколем, а Туркою й очистити їх від червоних партизан, що в числі 2000 людей опанували ці ліси, плюндрували довколишні села й пригнітали населення.

У кілька годин після зудару під Кам'янкою донесли стежі Різунові, що німці намагаються замкнути шлях Синевідсько Вижне-Рожанка. Заразом повідомлено про велике нагромадження ворожих сил у Болехові, Долині, Вигоді, а теж про приготування таборів для війська в Мізуні й Велдіжі.

Було ясним, що німці підготовляють офензиву на терен, обсаджений відділами УПА, що ограничувався селами: Кам'янка, Броза, Кальне, Розтічки, Слобода Болехівська, Лужки й Липа. Різун порішив прийняти бій і дожидав ворога в селі Кам'янка.

Ніччю з 7 на 8 липня німці вивели свої сили з Болехова через Тисову-Поляницю і напали в 5 год. ранку на Різуна зі сходу. Приготовані до бою відділи УПА зустріли ворога перехресним вогнем скорострілів і сильним запоровим вогнем польової артилєрії. Німці з великими втратами відтягнулися назад і зайняли вичікуюче становище.

Коло год. 7-ої ранку наші стежі донесли про появу мадярського відділу на шляху Сколе-Кам'янка, якого зараз прийняла наша артилерія і гранатомети, заки відділ зайняв боєві становища. Це вистарчило викликати в рядах мадярів паніку, які в неладі відступили від Сколього.

Небаром повідомили наші стежі, що сильні німецькі з'єднання виступили з напрямку Гребенне-Либохора. Треба було виступити проти ворога й обсадити пануючі місця на узгірях біля Лопати й Матигова. Ці становища були тим важніші, коли творили лінію побічних укріплень, які збудували мадяри. Коло полудня наші відділи почали посуватися в напрямі Лопати.

У 17 год. ворог розпочав на Лопату концентричний наступ. Наново вирушив зі Сколього мадярський відділ. Однак кілька стрілів з мерзера вистарчило відкинули його в долину. Було зрозумілим, що мадяри не хотіли боротися з відділами УПА.

З другої сторони посилився німецький напір. Бій за Лопату з години на годину прибирав завзятішого характеру. В 20 год. ворог без ніяких успіхів. але з великими втратами відступив у села. Наші відділи здобули велику скількість зброї й амуніції, яка щедро покрила витрати дня.

Українська Старшинська Школа УПА, що мала свої лежі в цих околицях, дістала завдання доставити прохарчування відділам Різуна. Цей наказ виконано точно . . .

Продовж 10 липня розвідочні зударі унеможливлювали ворогові життя. Ніччю наші відділи зірвали на залізничому мості на шляху Зелем'янка-Брошнів ворожий військовий транспорт, який мав довезти підсилення . . .

Дня 14 липня Різун осягнув Майданські ліси.

У ночі з 14 на 15 липня вдалося учням Старшинської Школи зірвати в повітря Головну Кватиру німців. Наступної ночі ворог під охороною своїх панцерів почав опускати терен."

* * *

Звіти УПА від (часу) початку дій цеї організації говорять про боротьбу з німецьким окупантом, а також про „Свободу України".

І саме для цієї подвійної мети УПА злучилася з організаціями інших народів, які рішилися не тільки боротися з німецьким панування, але теж припинити московське невільництво. Цей зв'язок допровадив до спільної організації спеціяльних відділів кавказьких, татарських і калмуцьких партизан. Видається, що ведений цим почином відбувся дня 23 вересня 1943 року в одному з південних центрів УССР таємний Конгрес неросійських народів, а за ним другий конгрес, в якому мали брати участь „руські, які не були сторонниками Сталіна" . . . Вкінці запевняють нас, що після того, як німці покинули Україну, діяльність УПА ніяк не перервалася. Крім цього додано до військового організму Високу Раду Визволення (Українська Головна Визвольна Рада: УГВР), і його, очевидно тайні почини, зросли.

Тенденції цеї УГВР є чисто демократичні. Її клич є:

„Свобода народам"! . . . „Свобода людині!"

* * *

У паризькому виданні „Дейлі Мейл“ від 21 квітня ц. р. читаємо:

„Українські банди тероризують польську границю вогнем та мечем“.

Ряшів (Польща), 20. 4. 46. — Сильно озброєні банди, як кажуть, українських націоналістів, перевели сьогодні знову смолоскипний терор у південно-східній Польщі. Вони прийшли з російської границі, спалили десятки сіл, кидаючи смолоскипи на стріхи хат, забрали худобу та лишили тисячі польських селян без даху над головою. Число банд вагається від кількох соток до двох тисяч. За приблизним підрахунком продовж кількох місяців банди спалили 80 сіл. Терористи, що їх поборює кілька дивізій польської міліції, ділають, як самі твердять, у відплату за їхнє переселення до Росії на основі польської совєтського договору. Селяни зорганізували окрему систему трівоги, що зручно повідомляє їх про прихід членів рейду і в той спосіб дозволяє багатьом полякам уникнути смерти в вогні. Оцінюють, що в останніх трьох місяцях вбито від 500 до 1000 польських кольоністів. У недавніх боях міліція застрілила майже 1000 терористів, а 4000 взяла в полон.

Згадуваний вже кореспондент „Ню Йорк Геральд Трибюн“, Гомер Бігарт, у дописі паризького видання цієї ж газети під наголовком „Тінь голоду лягла на знищену війною Польщу“ пише про потребу підмоги для Польщі від УНРРА і між іншим згадує:

„Банди фашистівських викидьків волочаться по краю, а південно-східну Польщу тероризують українські повстанці . . .“

„Українська гулянка в Ряшівщині“. Під цим наголовком поміщує варшавська газета „Дзєннік Людови“ ч. 101 обширну вістку про діяльність УПА.

„Під гаслом Самостійної України — пише „Дзєннік Людови“ — групуються шовіністичні банди, що прийняли назву Української Повстанської Армії. Ця армія вирушила до бою . . . Так напр., в ночі з 5-го на 6-го квітня ц. р. повстанці заатакували три села в сяноцькому повіті: Нагіряни, Новотасець і Буківсько.“

. . . „При цьому українські шовіністи провадять особливу пропаганду. Ось як „творять опінію“.

„В місцевості Буківсько банди найперше висадили в повітря станицю М.О. (Міліції Обивательської), будівлі суду, громади, пошти, а опісля скликали віче“.

„На віче польську людність, що опиралася (а спортивлялись всі), спровадили силою. До зібраних в цей спосіб людей промовляли старшини УПА, переконуючи іх, що служать „жидо-комуні“ (так бандити називають уряд національної єдности), що продаються в неволю большевизмові і т. д., і т. д.“

Заапелювали також до приязні братніх народів, українського і польського, приязні, підсичуваної ними так щиро полум'ям горіючих польських хат.

Населення прикордонних повітів варшавського та люблинського воєвідств стало живе під загрозою цієї „приятельської пропаганди".

„Українські шовіністи гуляють, наразі, безкарно. Коли врешті в ці терени — питає „Дзєннік Людови" — вирушить польське військо, щоб положити кінець злочинній сваволі?"

Зате „героїчними змаганнями" називає боротьбу УПА часопис „Вікл Ревю" від 25 квітня ц. р. у замітці „Україна"

„Коли націстів прогнано, а совєтська армія почала примінювати ті самі безоглядні методи поневолювання, Українська Повстанська Армія (УПА) звернула своє оружжя проти цього нового займанця. Ця героїчна і нерівна боротьба за звільнення України з російського комуністичного ярма ведеться й досі. Українська Повстанська Армія вступила в її п'ятий рік боротьби. Одначе ця героїчна боротьба української нації проти переважаючого насилля є малознаною західньому світові.

Це не було ані в інтересі нацистівської Німеччини, ані совєтської Росії, щоби західні великодержави довідалися про те, що вони (т. зн. Німеччина і СССР) стрінулися із збройним спротивом тих, яким, як вони запевнювали, принесли звільнення.

Повищий голос англійського часопису вказує на це що мимо найбільш посиленої брехливої большевицької пропаганди про „щасливе і радісне життя в Україні", світ все ж таки довідується про криваву боротьбу українського народу з московсько-большевицькими окупантами.

Шведський часопис „Дагенс Нигетер" з 27 квітня 1946 приніс замітку „Українські „ребелянти" вдерлися на Словаччину".

„ТТ з чехословацького телеграфного бюра. В п'ятницю вечором повідомляють офіційно з Праги, що в останніх днях багато малих груп українських повстанців, званих „бендеровці" пробували продертися через границю у східню Словаччину. Тих, яким удалося увійти на словацьку територію, відкинули назад чесько-словацькі військові відділи й організації безпеки. Деякі з повстанців, які не змогли втекти, попали в полон".

Ukrainska "rebeller" trängde in i Slovakien

PRAG, fredag.

TT från Tjeckoslovakiska telegrambyrån. De senaste dagarna har flera små grupper ukrainska insurgenter, kallade "benderovci", sökt ta sig över gränsen in i östra Slovakien, meddelades det officiellt på fredagskvällen i Prag. De som lyckades komma in på slovakiskt område drevs tillbaka av tjeckoslovakiska trupper och styrkor ur säkerhetsorganisationen. Några få insurgenter som kunnat hålla sig undan väntas inom kort bli fasttagna.

„Дагенс Нигетер" з 27. 4. 46

Дописувач паризького „Дейли Мейл“, Алястер Форбес, подає в недільному номері від 28. 4. ц. р. статтю про експанзію Москви під наголовком „Росія та майбутнє Европи“, де згадуючи про Карпатську Україну, між іншим уживає правильної назви „the Carpatian Ukraine“, а не як досі „Russia“.

„Есошієйтед Прес“ з Варшави повідомила в дні 2 травня ц. р., що боротьба українських повстанців (УПА) на Лемківщині проти польських і совєтських військ набрала такої сили, що совєтська армія мусіла вжити до поборювання повстанців воєнних бомбардувальників.

Дипломатичний кореспондент „Менчестер Гардіян“ від 8 травня ц. р. в статті про дії УПА пише, що українська армія оперує також у ройоні Білостоку, Люблина і Ряшева. Теж згадує, що українці спалили в 14 повітах 3182 загороди.

Цікаві вістки про діяльність української армії подає місцевий лондонський орган польського еміграційного уряду в Лондоні „Дзєннік Польскі „і“ Дзєннік Жолнєжа“ (7.5.), очевидно з польської точки погляду. Але важно те, що він цитує польську краєву пресу, яка багато знає про ту справу. Отже на підставі польської краєвої преси виходить, що в сталінській полудневосхідній Польщі „цілі области опановані бандитами“ з УПА, якими є „українські фашисти і дезертири“. Зухвалість їх дійшла до того, що вони появляються навіть в Варшавському воєвідстві“. УПА палить будинки поліції, армії, суду, пошти, скликає віча, переконуючи селян, що „варшавський уряд віддає їх в неволю большевикам“. Дня 10-го квітня українські повстанці підпалили містечно Грубешів і загасити пожару не вдалося ні пожарній сторожі ані червоній міліції ні відділам польської армії. В промірі 30 кілометрів від Грубешева на південь тягнеться тепер один великий степ. (За „Америкою“ ч. 53).

У 50447 номері лондонський „Таймс“ подав у двох стовпцях п'ятої сторінки великий звіт свого пражського дописувача п. н. „Інсорджєнс бай Юкрейнієн — Арми бандс“.

У зв'язку з цею статтею польський „Дженнік Жолнєжа“, ч. 108 від 11 травня ц. р. переповів цей звіт „Таймс-ового“ дописувача.

Фашисти чи „справжні демократи?“

Українська Повстанська Армія бореться з росіянами.

Прага, 10. V. Дописувач „Таймс-а” в Празі подає дальші подробиці про ситуацію на польсько-словацькому пограниччі, звідки по російсько-польсьій умові виселюється за лінію Керзона до Совєтів українське населення і де сам чув відгомін гарматних стрілів.

Відділи УПА (Української Повстанської Армії, опанованої націоналістичною організацією „бандерівців“) — пише дописувач —

„стараються за всяку ціну внеможливити полякам переселити українців зі східньої Галичини на нове місце побуту на совєтській території. Ця мета пояснює їхні напади на комунікаційні лінії. Якщо б це було правдою, мають вони запевнені симпатії не лише в жертв, але й серед „русинів" у Словаччині й Підкарпатській Русі, яка тепер належить до СССР".

Виселюваних українців відсилається на польсько-совєтську границю, але совєтські власті пускають тільки тих, які годяться добровільно, на поселення, скажімо під Одесою, інші вертаються і, застаючи села спалені, або зайняті полькими поселенцями, поповнюють ряди бандерівців. У цьому положенні не тяжко про нерозважні чини.

Кривава „пацифікація".

У Лупкові, в якому побував дописувач, лишилося багато людей, самі українці — горстка поляків, що жили тут — зникла. „Однак з другої сторони — подає дописувач — до села Паба (?), 17 км від границі, перед кількома днями прийшли поляки і „спацифікували" його, спалюючи українські хати. Багато свідків з інших сіл оповідають про подібні „пацифікації".

Хоча бандерівці зривають рейки, до Лупкова час-до-часу приходять краківські часописи. „Згідно з твердженням „Дженніка Польскєго" з Кракова — пише дописувач — „бандерівці це фашисти, яких головна мета є погроми комуністів і жидів". Однак інший інформатор дописувача, мабуть симпатик того руху, доказував,що бандерівці не є ні фашистами, ні антисемітами. Це правдиві демократи, що вважають одиноким ворогом комунізм. Не відчувають ненависти ні до поляків, ані до москалів, як таких."

Комуністів розстріляно, поляків не займано.

„Я не мав нагоди говорити з поляками, пише дописувач, але в Лупкові говорили мені, що „бандерівці" мали здержати поїзд, витягнути з нього 8 совєтських старшин і розстріляти чотирьох, що мали партійні квитки. Інших чотирьох мали випустити на волю. Полякам у поїзді не заподіяно ніякого лиха. Одинокий жид, на запит дописувача, не мав жодних застережень супроти „бандерівців" Від часу, коли німці „інтернували їхнього провідника Бандеру, що зорганізував УПА (на справді його кинули до концентраційного табору. — Ред. „Джєнніка Жолнєжа"), „бандерівці боролися з кожнім, хто окупував українські терени" — пише далі дописувач.

Бостонський „The Christian Science Monitor," субота, 11. V. помістив на першій сторінці допис свого спеціяльного кореспондента."

Поляки відтягають свої відділи від української границі.

Варшава, 11. травня 1946. (АР) — Повідомляють, що українські націоналістичні банди продовжують напади на польські села на галицькому відтинку Коросно — Сянок, а теж приходить до зударів між ними а польською армією і міліцією.

В одному випадку банди наблизилися до чехословацької границі. Вони намагалися перейти її, але чехо-словаки відкинули їх. Боротьба між українцями а поляками в долині ріки Сяну, де правдоподібно совєтські воєнні літаки бомбардували українські з'єднання, триває далі.

Від спеціяльного дописувача „Christian Science Monitor."

Прага, Чехословаччина, 11. травня. - Польський уряд залишив виконувати контролю над великим простором південно-східньої Польщі, в якому бушують банди українських білих партизан, що є знані як „бендерівці", спричинили відворот усіх польських граничних сторожів, вояків, поліцистів й інших урядників у глиб краю на направду незнану віддаль.

Короткий побут у терені показує що „бендерівці" спалили залізничі станції, зірвали мости й повністю перервали зв'язок. Вони теж перейшли границі Чехословаччини, де вони багато разів мали сутички з поліцією і військовими відділами, підчас яких були втрати з обох сторін. Зловлено кількох „бендерівців".

Як говорить офіційний звіт, виданий тут недавно, „бендерівці" це українські терористи, а урядова листівка, розкинена з чехословацького боку по обох сторонах Карпат, довкруги дуклянського й лупківського провалів, окреслює їх, як антикомуністів і антисемітів.

Мета „бендерівців".

По їхньому власному звіті є вони демократами й великими противниками комунізму, але не ворожо наставлені ні проти жидів, ані поляків, москалів, чи проти когонебудь іншого. Їхнім теперішним завданням, як вони кажуть, є перешкодити польському урядові прогнати з батьківщини українських селян, які століттями жили в Західній Галичині, а яких, насильно висилають в УССР. Тому вони нападають на польські лінії зв'язку.

Побут у терені, в якому діють „бендерівці", являється за дня зовсім спокійним, очевидно за винятком тих місць, де справді будуть бої, хоча ці місця лежать поодиноко й далеко від себе, бо „бендерівці" з'являються тільки ніччю і волять за дня скриватися в розлогих лісах.

Підрядна група.

Місцеві мешканці турбуються радше тим, що будуть робити поляки, якщо вони повернуться, чим про „бендерівців".

Мені оповідали наочні свідки, як поляки „спацифікували“ село Рабе, віддалене 10 до 12 миль від границі, в той спосіб що спалили половину хат села, хоча не було ніякого доказу, що який-не-будь мешканець співдіяв з „бендерівцями . . . ”

worden.

Partisanenüberfälle in Polen

PRAG, 11. Mai. (UP.)

Der Prager Korrespondent der „Times" berichtet aus der östlichen Slowakei, daß brennende Dörfer jenseits der polnischen Grenze zu sehen sind. Die Dörfer wurden von ukrainischen irregulären Banden angesteckt.

Diese „Bender-Armee" begann zwischen Polnischgalizien, der slowakischen Grenze und der Curzon-Linie einen Partisanenkrieg im großen Stile. Sie wollte die Übersiedlung der Ukrainer in diesem Gebiet verhindern und kämpft für eine unabhängige Ukraine. Die Autorität der polnischen Regierung ist in diesem Gebiet vollkommen zusammengebrochen. Es existiert sogar ein Niemandsland zwischen den „weißen Partisanen" und den regulären polnischen Truppen.

Bender, der wahrscheinlich Hauptmann in der Armee war, organisierte unter Hitler eine ukrainische Partisanenbewegung, wurde aber von den Deutschen später interniert, als er eine unabhängige Ukraine proklamieren wollte. Seitdem kämpfen die Partisanen gegen jeden, der ihr Land besetzt hält. Der Korrespondent erfuhr von einem Mann, der anscheinend selbst Bender war, daß sie weder Faschisten noch Antisemiten wären, sondern einzig gegen den Kommunismus kämpften.

Sie wollen augenblicklich die Polen daran hindern, von ihrer alten Heimat in Galizien nach Sowjetrußland zu übersiedeln. Die Partisanen stellen ein heikles Problem für die tschechoslowakische Regierung dar, da sie für ihre Überfälle auf polnisches Gebiet Orte in der Tschechoslowakei benützen.

„Neue Zeit" — 12. 5. 1946

„Бендерівці” доказують, що є в зв’язку з другою групою партизан, званими „Бульбівці”, які — як кажуть — оперують у недоступних частинах Волині й Буковини проти СССР, хоча правдоподібно не в такому масштабі як „бендерівці”. Два дещо інші партнери є польська Армія Крайова й „Народове Сіли Збройне” Польщі, які звуться НСЗ . . .

Орган соціялістичної партії Штаєрмарку „Ноє Цайт“, 12. травня 1946 р. пише:

„Партизанські напади в Польщі.“

Прага, 11. травня (УП). Пражський кореспондент „Таймс-а“ повідомляє зі східньої Словаччини, що по той бік польської границі горять села. Палять їх українські нерегулярні банди. Бандерівська армія почала на просторі між Галичиною, що належить до Польщі, словацькою границею і лінією Керзона партизанську війну великого стилю. Вони хочуть здержати переселення українців з цього терену і ведуть боротьбу за незалежну Україну.

„Авторитет польської влади на цьому терені цілковито знищений. Поміж „білими партизанами (в протиставленні до червоних-комуністичних, — прим. наша) і польськими регулярними відділами простягається — нічия земля“.

Бандера, що був правдоподібно капітаном в Армії, організував під пануванням Гітлера український партизанський рух, був пізніше інтернований, бо хотів проголосити самостійну Україну. З того часу борються партизани проти кожнього, хто поневолює їх край.

Кореспондент довідався від одного чоловіка, що сам є правдоподібно бандерівцем, що вони не є ані фашистами, ані антисемітами, лише єдино борються проти комунізму.

Тепер хочуть вони не допустити до цього, щоби поляки переселювали українців з їх давньої Батьківщини Галичини до совєтської Росії.

Партизани представляють для чехословацького правління поважну проблему, бо вони використовують для своїх випадів на польську територію місцевості в Чехословаччині.

Орган незалежної польської думки „Штандар Польскі“ — В-во явне, Париж — що заступає підпільні видання П.О.В.Н. з часів 1941—44: „Штандар“, „Валька“, „Комунікат“ і „Визволенє“, подав у 21 номері від 12 травня 1946, кілька вісток про події на Західньо-Українських Землях. І так у новинці: „В східній Малопольщі(!)“ читаємо:

„У Східній Малопольщі росте хаос, а край вилюднюється і перемінюється в дикі поля. Напливова товпа большевицьких „спекулянтів“ не почуває себе добре через біду й марну добич. На терені станиславівського воєвідства лишилося не багато польського населення. По кілька сотень у більших містах, деякі забуті групки по менших містечках і селах. У тернопільському воєвідстві більшість повітів теж відпольщена. Де-не-де тримається ще село в пов. тернопільському, скалатському, теребовельському, бережанському, збаражському, перемишлянському. В Тернополі поляків уже нема, в інших містах лишилися дрібні групи, що не налічують навіть 1000 осіб. Загально — найбільше 100000.

Так само мається в повітах воєв. львівського на схід від Сяну. Умови життя для поляків різні. Українські напади й убивства майже втихли, ту й там „Бандерівці“ змушують приспішити виїзд за Сян. Решта українського населення відноситься до поляків спокійно, де-не-де прихильно. Адміністраційна влада далі настоює на приспішений виїзд, не відступаючи навіть від шикан. В'язниці найменше на половину переповнені українцями. Стан вивезених (головно в Донецький басейн) на тяжку працю є розпучливий.

Часопис „Базлер Нахріхтен“ від 15 травня ц. р. приносить замітку п. н. „ЗАВОРУШЕННЯ ТЕРОРИСТІВ У ПОЛЬЩІ“, датованій з Варшави 14. травня, Аг, (АФП), пишуть м. ін.:

„. . . В повіті Ліcько вбито 12 і взято в полон 30 терористів. Ці люди — це давніші члени Армії Власова, які тепер в цілості належать до Української Повстанської Армії“.

s'enfuir dans les forêts et combattre les Allemands à côté d'autres insurgés ukrainiens.

La milice ukrainienne, organisée par les Allemands en 1941, en Volynie, lorsqu'elle reçut l'ordre de poursuivre les paysans pour leur enlever de force les produits de leur travail, passa, *in corpore*, dans le maquis, en janvier 1942. Partout, dans les villes et les villages, les cas d'agression contre les Allemands se multiplièrent malgré des représailles impitoyables. Des formations d'insurgés s'organisèrent dès 1941 dans les forêts du nord de l'Ukraine. Au début, ce furent des groupes isolés, dont le plus fameux était commandé par un officier qui prit pour nom de guerre celui, légendaire, de « Taras Boulba ». Ces unités parvinrent à se réunir, à concilier les exigences et les rivalités de leurs chefs : elles finirent par constituer une organisation puissante qui prit le nom de U.P.A. (*Ukrainska Povatantcha Armilia* : Armée d'insurrection ukrainienne). Un commandement unique fut constitué. Au début, l'U.P.A. limita son action aux forêts du nord-ouest de l'Ukraine, mais elle ne tarda pas à s'étendre au Dniepr et même sur la rive gauche du fleuve, pour couvrir bientôt l'Ukraine tout entière.

J'ai eu sous les yeux un communiqué émanant de l'U.P.A. qui présente une étude générale de l'activité de l'organisation. L'Ukraine, étant un pays plat et déboisé dans sa grande partie, n'est guère propice à la formation d'un mouvement de partisans. Seule, sa partie nord — qui possède des forêts étendues et les monts des Carpathes, — peut fournir un abri sûr aux insurgés. Bien que, l'expérience des deux guerres l'a montré, les montagnes de cette seconde région ne constituent pas un obstacle infranchissable à une armée régulière, le maquis ukrainien s'organisa là bien avant l'apparition de formations similaires dans les pays de l'Europe Occidentale. Les insurgés ukrainiens ne reçurent jamais une aide quelconque, ni en vivres, ni en matériel parachuté.

L'U.P.A. dut s'équiper en prenant aux Allemands tout ce dont elle avait besoin. Cependant, la population l'approvisionnait très volontiers.

Les témoins sont unanimes pour affirmer que cette population — femmes, vieillards, enfants — montra une ferveur héroïque et une abnégation sans bornes pour soutenir l'U.P.A., dont les directives étaient suivies scrupuleusement. Au moment de la retraite allemande, l'U.P.A. put accumuler des quantités considérables de matériel de guerre : tanks, canons, munitions, etc...

Il semble que les dégâts subis par les Allemands à la suite de l'activité de l'U.P.A. aient été très importants. Le sabotage de leurs moyens de communication constitua un des facteurs principaux de la débâcle à Stalingrad.

Dès qu'elle fut organisée dans les forêts de Volynie et de Podolie, l'U.P.A. lança sa grande offensive en janvier 1943. Après quelques mois de lutte, les Allemands furent obligés de se retirer dans les villes où ils avaient concentré de fortes garnisons. Mais, pour communiquer entre une ville et l'autre, ils avaient besoin de convois fortement équipés voyageant seulement en plein jour. Ces communications, d'ailleurs, ne s'effectuaient plus que par certaines lignes importantes, les autres

„АНАРХІЯ В ПІВДЕННІЙ ПОЛЬЩІ“ під таким наголовком читаємо в „The Scotsman“ від 17. V. 1946.

„Білі“ повстанчі групи, що приспорюють клопотів варшавському урядові.

Найвищий уряд у Південній Польщі й мабуть ген — далеко аж до північних областей виконує сьогодні анархія; в кожному випадку заграничні кореспонденти в останньому часі не мають можности відкрити цієї заслони, що закриває цю територію. Я можу твердити, що я — один з-поміж багатьох людей преси, здається, чи не одинокий, що переступив поріг цього краю і з власного досвіду знаю, що влада польського уряду в Варшаві рішуче не обіймає всієї території від околиць Дуклянського провалу аж до цієї точки, де сходяться границі Чехословаччини, Польщі й Росії, на північ від залізничного шляху Ужгород — Львів.

Partiſanen in Polen und in der Ukraine

Prag, 27. Mai. (Exchange.) Nach Berichten von Augenzeugen ſoll die Lage in Südoſtpolen als Folge der „terroriſtiſchen“ Tätigkeit nationaler polniſcher und ukrainiſcher Widerſtandsgruppen äußerſt geſpannt ſein. Zahlreiche Anſchläge auf Verkehrsanlagen haben in einigen Gebieten zur Stillegung des Eiſenbahnverkehrs geführt.

Nach einem vorübergehenden Abflauen der Sabotagetätigkeit der Partiſanen im April erfuhr die Bewegung erneut eine weſentliche Belebung durch den angeblichen Abſchluß eines „Bündnispaktes“ zwiſchen der Leitung der polniſchen Geheimarmee PSZ. (Polſkie Siły Zbrojne) und dem Kommando der ukrainiſchen Aufſtändiſchen, der UPA. (Ukrainſka Powſtantſcha Armja). Dieſer Pakt ſieht die Koordination der Tätigkeit in Polen und in den weſtukrainiſchen Gebieten, hauptſächlich in Galizien, vor.

Gegenwärtig iſt eine großangelegte Aktion gegen die ukrainiſch-polniſchen Partiſanen im Gange, an der nicht nur die Polizei, ſondern auch reguläre Verbände der polniſchen Streitkräfte und der 6ten Armee teilnehmen.

„Basler Nachrichten“ — 28. 5. 46 Nr. 221

Заходять поважні причини до припущень, що подібні відносини існують у практиці на північній границі Словаччини. На північ від цієї лінії влада спочиває у руках „білих“ польських й українських партизан, що їх політика знає лише одно обличчя: боротьбу на життя і смерть проти комунізму взагалі. Але зараз, здається, вся боротьба є спрямована виключно проти комуністичного уряду в

Польщі. Ненависть до совєтської влади, без сумніву панує, але вона, в кожному разі, є ще покищо на другому пляні.

Повстанці не творять одноцілого тіла під проводом одного провідника; є це різнородний твір, зложений з різного рода однодумців, що покищо створив незстабілізований зв'язок проти одного спільного ворога. Існують чотири головні групи: Бандерівці й Бульбівці, що в основному складаються з українців і Армія Крайова та Н. С. З.. в яких, як можна припускати, є виключно поляки . . . .

50000 до 60000 озброєних і вишколених бійців.

Терен діяльности бандерівців лежить далеко на схід, в тій частині східньої Галичини, що належала до Польщі, заки москалі переступили їхню границю по лінію Керзона.

Ці різні групи можуть диспонувати понад 50000 до 60000 добре озброєними й вишколеними, вбраними в одностої бойовиками, що розпоряджають різного рода артилерійною і піхотньою зброєю. Правдоподібно розпоряджають вони теж певною кількістю змоторизованих транспортових середників і панцерів.

Польські групи в горах Татри підняли по обох сторонах чесько-польської границі значне повстання й місцеві комунікати повідомляють, що вони в краю мордують без різниці комуністів і жидів. Подібні зажалення є й проти бандерівців, але в тому випадкові гідним завваги є й це, що місцеве населення не боїться їх, хоча польська й чеська влада називає їх терористами. Я не міг теж відкрити якихнебудь познак їхнього антисемітського наставлення, підчас коли вони теж без застережень признають, що вони є антикомуністами.

Я розпитував десятки селян по обох сторонах чесько-польської границі і всі вони твердили, що їх часто відвідують бандерівці — до того стало ніччю —, але вони заявили теж що їм не сталася ще жодна кривда й ніхто з них не втратив свойого майна. Навпаки, бандерівці є надзвичайно чемні. Вони просять лиш харчів, ніколи натомість не вживають насильств. Коли в одних нічого не дістануть, ідуть до других. Навіть один з тих, що я в них засягав інформацій, а з цілковитою певністю знаю, що був він жидом, що до поведінки бандерівців висловлював цю саму думку, що й його сусіди.

Крім цього я розмовляв з одним чеським вояком, який зізнав, що нераз бачив умундированих бандерівців вдень. Я просив його дещо мені про них оповісти. Він відповів: „Тут немає про що оповідати. По більшості були вони віддалені від мене. Вони кликали до мене, а я відкликував. Вони ніколи не стріляли до мене і я ніколи не стріляв до них".

Про-українська політика.

„Причиною моїх припущень, що провідником Бандерівців є українець, є те, що він провадить строго про-українську політику.

Тут ішло про одного (оберльойтнант) капітана іменем Бандера, якого німці покликали до заснування „білих“ партизан, що він її назвав У. П. А. — Українська Повстанча Армія. — Бандера очевидно думав, що йому буде дозволено проголосити незалежну українську республику, але в три дні після видачі проклямацій, його арештовано. Я не міг ствердити, що з ним опісля сталося. Очевидно є можливе, що німці його пізніше звільнили, так, що він наново міг пробувати творити терня в московському м'ясі.

В однаковій мірі відсувають сьогодні бандерівці свою ненависть до Росії на другий плян і всі свої зусилля концентрують на це, щоб перешкоджувати польському урядові насильно викидати українське населення з їхніх рідних сторін, що положені у Східній Галичині. Переважаюча кількість мешканців тої, передтим австрійської провінції, складається з українців або русинів, як багато себе радо називає, і поляки пробували здобути місце для поляків, що походили з областей, відступлених Росії. Звідси теж напади бандерівців на комунікаційні вузли, політика, що наразі успішно спинила переселенчі рухи . . .“

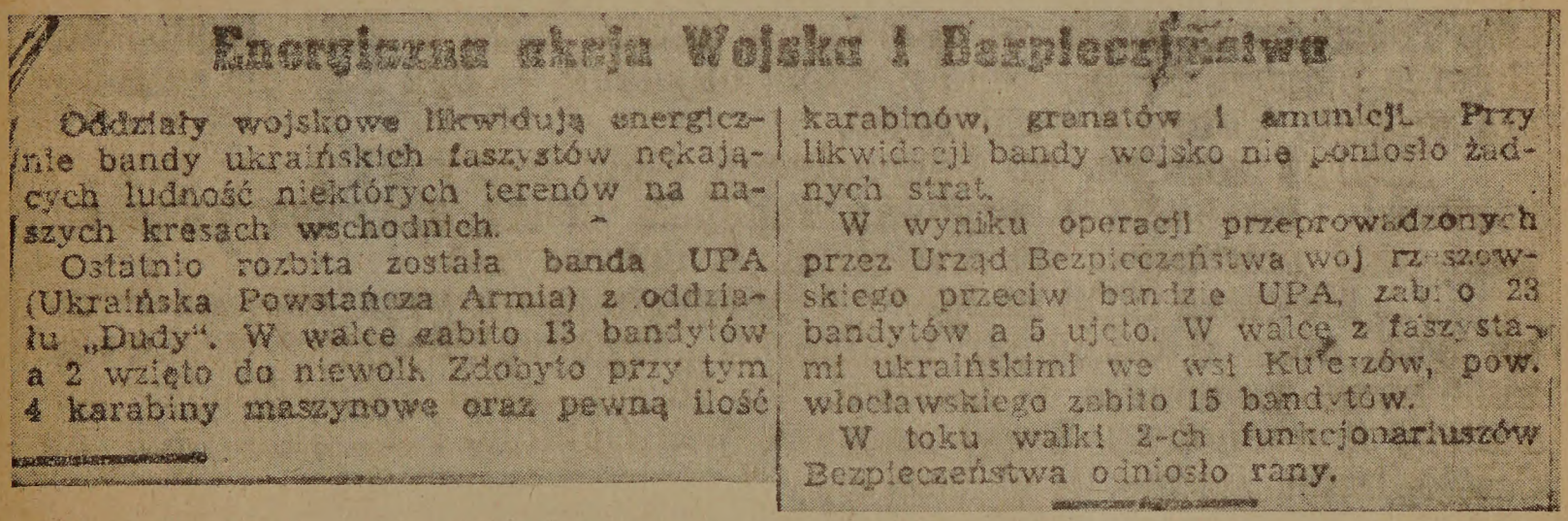

Energiczna akcja Wojska i Bezpieczeństwa

Oddziały wojskowe likwidują energicznie bandy ukraińskich faszystów nękających ludność niektórych terenów na naszych kresach wschodnich.

Ostatnio rozbita została banda UPA (Ukraińska Powstańcza Armia) z oddziału „Dudy“. W walce zabito 13 bandytów a 2 wzięto do niewoli. Zdobyto przy tym 4 karabiny maszynowe oraz pewną ilość karabinów, granatów i amunicji. Przy likwidacji bandy wojsko nie poniosło żadnych strat.

W wyniku operacji przeprowadzonych przez Urząd Bezpieczeństwa woj rzeszowskiego przeciw bandzie UPA, zabito 23 bandytów a 5 ujęto. W walce z faszystami ukraińskimi we wsi Kuźmierzów, pow. włocławskiego zabito 15 bandytów.

W toku walki 2-ch funkcjonariuszów Bezpieczeństwa odniosło rany.

„Życie Warszawy“ 17. 5. 46 (ч. 135/564)

Варшавський щоденник „Жицє Варшави“, ч. 135 (564) від 17. 5. ц. р. помістив новинку про „Винищування українських фашистівських банд“ з піднаголовком: „Енергічна акція Війська й Безпеки“. Наводимо докладний переклад:

„Військові відділи енергічно ліквідують банди українських фашистів, що непокоять населення деяких теренів на наших східних окраїнах.

Останньо розбито банду УПА (Українська Повстанська Армія) з відділу „Дуди“. У бою забито 13 бандитів, а 2 забрано в неволю. При тому здобуто 4 скорострільні, а теж деяку кількість крісів, гранат і набоїв. При ліквідації, банди військо не понесло ніяких втрат.

У висліді операції, що її перевів Уряд Безпеки ряшівського воєвідства проти банди УПА, забито 23 бандитів, а 5 зловлено. В бою з українськими фашистами в селі Кулешів, влоцлавського повіту — забито 15 бандитів. Підчас бою 2-х службовиків Безпеки одержало рани".

Про спільну боротьбу українців і поляків проти червоного загарбника пише краківський „Жолнєж Польскі", від 13. червня 1946 р. В статті поміщено дві знимки: „Бандеровец капітулює" і „Накриті бандерівці". Наголовок статті:

„Військо ломить терор Н. С. З. (Народове Сіли Збройне), Бандерівців і спілки..."

... „Ми „в терені" Сянік-Ліско-Криголод. У сяніцькому бушує банда НСЗ і ВІН. У ліскому „діє НСЗ й УПА" (українські фашисти). Покриті лісами гори й долини Сяну вгорнули в себе проступників різного роду й збаламучених людей, з яких повстали звичайні банди, що не скривають вже навіть свого злочинного характеру. Польські НСЗ й українська УПА толерують себе взаємно: поляки, українці і німці не перешкаджають собі в „роботі". На вбивствах, доконуваних на вояках, службовиках Безпеки й цивільному населенню, виросли провідники тих понурих ватаг. Є такий збір (розбійник) Жубрик, провідник банди НСЗ і ВІН. Мешканці Сянока знають його добре з часів окупації — був слугою німецької поліції. Тепер є капітаном.

Другий компан, то бандерівець з-під стягу УПА — якийсь волиняк. Населення змучене терором чекає з тугою хвилини, коли такі повиснуть на шибениці. А повиснуть!

... Бандити НСЗ забрали в репатріованих українців на станції коні, вози й знаряддя. Ідеологам „народового руху" треба якнайбільше українців у Польщі, бо потребують якнайбільше заколоту й неспокою. Тому гамують репатріяцію і залицяються до бандерівців. Добре їм зі собою ..."

* * *

Ми подали маленьку частину відомостей з чужої преси про визвольну, героїчну боротьбу українського народу й теперішнього його положення.

Цим ми хотіли дати широкому кругові нашого громадянства бодай загальний огляд, як чужинці говорять і пишуть про Україну. Сподіємось, що ШАНОВНІ ЧИТАЧІ допоможуть нам у дальшій праці своєю щирою порадою і цінними вказівками.

РЕДАКЦІЯ.

Ціна 2 — НМ.

Ч. 1

Інформативна Книгозбірня

1946

Genehmigt: UNRRA Team 108

Druck: R. Oldenbourg, München.